UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Compensationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

ſit. Dixit tamen hic no. Alb. de Roſa. quod ſi reperiantur in inſtrumēto notarij iſta vba, ꝛ certiorata Velleiano renūtiauit, qđ nō obſtātibꝰ his verbis, poterit fieri interrogatoriū notario qđ ſit Velleianū, ꝛ ſi dicit ſe neſcire, mulier poterit vti velleiano, ꝓ quo optime facit gl. i l. generaliter. C. de tabu. li. x. dū q̄ſiuit an notarius debet ſcire leges, ꝛ ſi diceret notariū eſſe loco teſtis. Reſpō. qđ teſti fiūt hec iterrogatoria, ēt ſcđm Bar. in l. i. §. ſi cer. pe. ꝛ iſtud dictū hic ēt refert Ful. ꝛ ꝺ iſta materia viđ q̄ ſcripſi poſt Ro. in l. ſciēdū. ꝺ vb. ob. ꝛ adde qđ qñ renūtiatio fit de cōſenſu legis, vt in caſu aut. matri, ꝛ auie. C. qñ mul. tut. off. nō requirit certioratio ſed Bal. no. in l. j. ff. ſi qs in ius voc. nō ie. ꝛ Bal. in addi. Spe. in ti. de renū. ꝛ cōclu. ꝛ Ful. ꝛ Pau. ꝺ Ca. hic, ꝛ qđ no. doc. in c. ſi. de pac. in vj. ꝛ Bal. i l. ſi mulier. la ij. C. e. ꝛ adde qđ magiſtraliter dt Jo. an. in c. quāuis. de pac. in vj. in quacunq; renūtiatiōe requirit certioratio, de quo vide in l. ſi. §. idem q̄ſiuit, poſt Bar. ſ. de cond. inde. Adde quod mulier ſit ſpecifice certiorāda tenet Bal. conſi. iiij. ij. li. ꝛ conſi. xlvij. lib. iij.

---

a De compenſationibus.[a] Rubrica ii.

* * Circa iſtum titulum vide vnum caſum notabilem, in quo nō admittitur compenſatio. ſ. de condi. inde. l. fin. §. Lucius Titius.
* verſic. Item quero.*

ADDITIO.

a POMA. ¶ De compenſationibus. In materia compenſationis vide Fely. in c. ſuborta. in j. col. de re iud.

LEX IIII.

1 ☞ Compenſatio an tollat debitum ipſo iure.
2 Compenſatio ad hoc vt tollat obligationem, ſatis eſt quod notificetur extra iudicium.

a VErum eſt. a Fideiuſſor pōt cōpenſare qđ debet reo pncipali, ꝛ ſibi h. d. cū l. ſe. q̄ incipit, ſi qđ. vides hic textū
1 q videt velle, † qđ cōpēſatio fiat ꝛ tollat debitū b
b ipſo iure. Simile Inſtit. de ac. §. in bonefidei, qđ oēs gl. intelligūt verū ſi opponat ab hoīe l. ſ. e. ibi, ſi paratꝰ eſt ꝛc. ꝛ in hac l. ſi qđ, ibi cōpēſare, ꝛc. Requirit ergo
c volūtas debitoris cōpēſantis. c ꝛ ex hoc dico vobis, qđ nō eſt ne-
d ceſſe d ad extinguēdū debitū ipſo iure, † qđ cōpenſatio opponat
2 in iudicio ſed vbicunq; notifico tibi, qđ volo debitū cū credito cōpēſare, ipſo iure tollit obligatio, hoc colligit ex iſtis legi. dum dicunt ipſo iure, quaſi non requiratur miniſterium iudicis, ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Verum eſt. Vide Bald. in l. tam mandatori. C. de nō nu. pe. ꝛ glo. in l. eius. C. eod.
b ALEX. ¶ Et tollat debitū. Quid aūt ſi tres erāt creditores, ꝛ vnus ꝓmiſit curare cū effectu, ne talis lis, vel moleſtia inferatur, an ipſe poſſit opponere exceptionē cōpēſatiōis, ſi cōuenit ex alia cauſa? Certe nō, q2 q opponit exceptionē cōpēſatiōis, dicit agere l. amplius nō peti. rē ratā hab. c. cū iter. de exce. Et ſi ꝓmiſit qđ alij nō agerēt, ipſe ēt nō debet agere l. vēdicātē. j. de euic. cū ſeq. l. j. §. qđ autem ait. de ſuperfi. Ita limita iſtum tex. ꝛ vide in ſi. quod dicit Bal. ꝛ Ful. in l. ſilie licet. C. de collatio. de exce. extrinſeca.
c POMA. ¶ Compenſantis. Vide Ale. conſi. cxlix. volu. ij.
d ALEX. ¶ Non eſt neceſſe. Verū ad hoc qđ ꝑ cōpēſationē tollat debitū, requirat qđ opponat in iudicio, ꝛ adde no. ꝛ bonū tex. in l. rei iudicate. §. j. j. ſol. ma. vbi videt velle tex. qđ abſq; oppoſitione, ſit nihilominus obligatꝰ debitor, ꝛ ſic debitum tollit. vide late poſt gl. ꝑ Bar. in l. ſi cōſtat. C. eo. tit. ꝛ ibi multos caſus, in qbꝰ ſit ipſo iure, ꝛ qđ ipſe no. in l. j. C. eo. adde Bald. in l. tā mādatori. C. māda. ꝛ adde Bar. in l. qđ dicit. in ſi. j. de impen. ꝛ ſic ꝑmittitur fideiuſſori opponere exceptionem cōpēſatiōis eodē modo vni ex reis. ꝛ ꝓderit omnibꝰ. Ita dicit Bald. in l. ex duobus. xiiij. q. j. de duo. reis. ꝑ l. ſed Iulianus. §. idē ait ſi duos. ff. ad Macedo. Nam qñ res, vel quātitas ꝑuenit ad aliquē ex correis, oēs dicunt ad inuicē fideiubere. l. vir vxori. §. ſi. ꝛ ibi no. ſ. ad vellei. l. ſi ꝑ parte. §. ſi. de in rē verſo. ꝛ plene Bar. ꝛ alij in pnc. in l. reos. de duo. re. ꝛ ſic piſtū tex. licet regulariter qñ vnꝰ eſt creditor creditoris ſui, nō fiet ipſo iure cōpēſatio, ſed requirit qđ opponat exceptio, vt hic, ꝛ l. qđ Labeo. j. eo. ꝛ plene no. ꝛ legit in l. ſi cōſtat. C. eo. tū qñ vnꝰ eſſet debitor ipſiuſmet, ꝛ ſic vnꝰ, ꝛ idē eſſet debitor ꝛ creditor, tūc ipſo iure ſit cōpenſatio, ſeu diſtinguit actio, q2 eſt impoſſibile debitū, ꝛ creditū eſſe in eodē ſubiecto. l. hēs a debitore. §. q ſi ſtipulator. ꝛ ibi gl. i vbo, ꝑimit, ꝛ l. Granius. in pn. de fideiuſſor. l. Stichū. §. additio. de ſol. vt videamꝰ in ſimili qđ extinguit debitū, cū debitor creditori ſuccedit. l. ſi debitori creditor. ff. de fideiuſ. ꝛ d. §. q ſi ſtipulator. cū ſimi. Nā homo nō pōt cū effectu hāc fictionē inducere. l. ſi forte. de caſtrenſi pec. Bar. in l. ſi is, qui pro emptore. in j. queſtione. j. de vſucap. ꝛ l. ſi quis in fundi. de lega. j.

LEX VI.

1 ☞ Sententia lata ſuper principali non preiudicat in incidenti, quod poteſt per ſe ſtare.
2 Exceptio rei iudicate pōt opponi ꝯ ſuccumbentem in exceptiōe, quando id in modum actionis intentat, ꝛ quando non. num. j.

a QVod in diem.[a]

1 §. Si rationem. † Snīa lata ſuꝑ ꝑncipali nō ꝑiudicat in incidēti, qđ pōt ꝑ ſe ſta-
2 re. Itē ꝛ † q ſuccūbit i exceptiōe opponit exceptio rei iudicate, ſi illud idē in modū actiōis intētat, qđ multū no. ꝯcordat l. ſi autē. §. i. ſ. de ne. ge. dic vt ibi dixi ¶ Opp. C. de ord. iu. l. j. vbi ſnīa lata ſuꝑ ꝑncipali faciat ꝑiudiciū in incidēti. Solut. ibi fuit de incidēti plene cognitū, hic vero nō fuit cognitū ſuꝑ cōpenſatione, vel alr, ibi ſnīa ſuꝑ ꝑncipali nō poterat eſſe vera, niſi intelligat ꝓnūtiatū ſuꝑ incidēti, hic ſecꝰ. Iſtas ſolutiōes videt tāgere gl. ſ. de his q ſunt ſui, vel alie. iur. l. pe. ¶ Ad ſcđm opp q ſuccūbit in exceptiōe nō repellit, ſi illud idē ꝓponat in modū actiōis. j. de euic. l. vēdicā-
3 tē. ꝛ l. ſeq. Sol. † Qñq; oppoſitū in modū exceptiōis tēdit ad eūdē finē cū eo, qđ ꝓponit in modū actiōis, ꝛ tunc ſi ſuccūbit in exceptiōe, obſtat exceptio rei iudicate, vt hic. Qñq; tēdit ad diuerſum finē, ꝛ tunc ſi ſuccūbit in exceptiōe nō ob. exceptio rei iudicate, vt in contrario. Ita no doc. C. ſen. reſcin. non poſ. l. peremptorias. Ego latius dixi in l. qui Rome. § duo fratres. j. de ver. obl. tetigi in l. ꝛ ex diuerſo. ſ. de rei vend. ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quod in diem. Et ad iſtum tex. vide etiam Barto. in extrauagan. ad reprimendum. in verbo ſummarie.

LEX VII.

* ETiam. * Ad intellectū huius legis vide q̄ dixi in l. iterdū. ver. ſcđo opp. ſcđm ordinē. ſ. de cōdi. inde. dixi ēt in l. cū is. §. fideiuſſor. ꝟ. ſnū dt gl. ſ. illo ti. ꝛ vide Cy. in l. ex cauſa quidē iudicati. C. hoc tit.
* de compenſat.*

LEX VIII.

IN compenſatione. Debitū litigioſum pōt in cōpēſationē deduci. h. d. ¶ Opp. de l. vbi ceptum. ſ. de iud. Sol. ſuꝑ eadē re nō poſſent pēdere duo iudicia ꝑ modū actiōis. l. vbi ceptū. ꝑalłegata. tū poſſent pēdere duo iudicia, vnū ꝑ modū actiōis, aliud ꝑ modū exceptiōis. ¶ Itē opp. de l. ſi. C. e. vbi ꝺ debito nō liquidato nō pōt opponi cōpēſatio. Sol. lꝫ lis eſſet cōteſtata, intelligit qđ debitū erat liquidū, vł de primo liquidandum, alias non poſſet opponi compenſatio, vt in contrario, ꝛc.

LEX IX.

SI cum filio. Illud, quod peti poterat cū adiectione de peculio, deducitur in compenſationem, ſecundum gloſſ. fortis eſt hec lex, ꝛc.

a §. Sed ſi cum filio. a Filius pōt obijcere cōpenſationē de eo qđ debet patri, ſi de rato cauet. h. d. ¶ Opp. ad princi. huius legis, ꝛ videt, qđ ex ꝑſona filij pater nō ꝯueniat, niſi de peculio. l. depoſui. ꝑ totā legē. ſ. de pecu. Sol. verū eſt ſi ꝯ patrē agatur, ſecꝰ ſi excipiatur. Simile no. in l. ꝛ ideo. j. rerū amotarū. Sed hoc videtur mirabile, nō enim pōt opponi cōpenſatio, niſi de debito liquido, vt l. ſi. C. eo. Itē nō pōt opponi cōpenſatio de eo, qđ pōt elidi per exceptionē, ſed illud, qđ pater debebat, non erat liquidū. Itē ſi cōueniretur pater, nō teneretur niſi quātū vires peculij patiūtur. Ideo Iac. de Are. ꝛ Richar. legūt alr, qđ principiū loquatur qñ agit pater, vel dominus actione pro ſocio ſibi queſita forte ex cōtractu filij, vel ſerui, quem ratum habuit, vnde ſocij, ꝛ ſocietati ſimul debetur, ꝛ ſecundum reſponſum ibi, quamuis ſi ageremus loquitur quando pater, vel dominus nunquam egit, vel ratum habuit. Nec obſtat l. ꝛ ideo. j. rerum amotarum. quia ibi agebat adiuncta perſona filie, hic non. Et ſecundum hoc bona eſt ratio, que opponitur in §. proximo. ibi, quia vnus contractus eſt, ideo

eſt ideo, agendo videtur approbare, ⁊ ratificare, ⁊c.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Sed ſi cum filio. Ad iſtum tex. vide Alex. in l. nō ſolum. col. j. ff. ſol. mat. in l. vero procuratori, in apoſt. ff. de ſolu.

LEX X.

a **SI ambo.** a Negligētie ad negligētiam admittit cōpenſatio. ¶ Item debita ſeu potius delicta, ex parib⁹ caſibus cōpenſant. h. d. * Sed ꝯ. ff. ad l. Iul. de adulte. l. ſi vxor. §. iudex adul
* terij. vſ. q res ēt. vide ibi ſolutionē docto. i gl. in vb. inter vtroſque. ⁊ Inn. extra de adulte. c. penul. vbi plene. ⁊ Bernar. de ex-
* cep. c. dilecti. in gl. in vb. ſi res ita ſe habet. *

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si ambo. De materia hu⁹ legis vide per Dy. in l. viro. ſ. ſol. ma. ⁊ in reg. iuris, in pari. lib. vj. Et vnū adde, qđ nūquā dolus cū dolo compenſat, qū ſcđs dolus, vel ſcđm delictū deberet attēdi, vt in caſu l. ſi qs ad fundū. C. ad l. Iuliā de vi, ⁊ omnino no. Ioā. i d. l. viro. poſt Dy. ibi, reliqua dic vt ibi p eū, vbi q̄rit, an ipſo iure hoc fiat. De materia huius legis vide per Inn. in c. intelleximus, de adul. quā alle. Bar. in l. cū mulier ſo. ma. ⁊ ibi dixit Inn. qđ de pari culpa ad parē fit cōpēſatio, ſec⁹, ſi de impari ad imparē. Quid ēt in dolo, vide Bal. i l. j. C. vnde vi. i repe. ⁊ ibi Bar. i ſi. Et qđ ſi tu ꝓduxiſti iſtrumētū debiti ꝯ me, ⁊ falſum, ego ꝓduco ꝯ te inſtrumētū ſolutiōis, ⁊ falſum. Dicit Bal. in ru. de fide inſtr. in vſi. incidēter ēt q̄ro, qđ vterq3 puniſ, ⁊ quāuis licitū ſit mihi negare verū, ſi tu habes malā cauſam ꝯ me, no. in c. cupiētes. in pn. i vſi. malignātiū. de elec. in vj. ⁊ can. in c. j. de inſti. tū iſtud eſt verū, niſi falſa ꝓbatio immiſceatur. vide qđ no. Bal. in l. ſi in v. opp. C. eo. Et de hac materia ēt plene p Bal. ⁊ Imo. in d. l. cū mulier. ⁊ in d. l. viro. Adde qū exceptio doli tollaſ replicatione doli Paul. de Caſt. conſi. cccxvj.

1 ☞ Condictio furtiua oritur ex delicto.

1 **§. Quoties.** Debitum ex delicto compenſatur. hoc dicit. ¶ No. quod * condictio furtiua oritur ex delicto, licet gl. aliter dicat in l. ſi pro rure. ſ. de cōdi. fur. ⁊ j. rer. amo. l. ſi mulier. §. ſi. ⁊ ibi i dixi.

LEX XI.

a **CUm alter.** a Quo ad impediendū curſum vſurarum fit compenſatio ipſo iure, etiam ſi opponatur ab homine. h. d. cum l.
* ſeq. * Allegatur iſta lex, quod ſi emphyteuta ceſſauerit ſoluere cenſum per triennium, quod ſit loc⁹ compenſationi ſi dominus ſit obligatus eidem empyteute ad ſimilem quantitatem, ita quod res non ceciderit in commiſſū. Nam compenſatio fit ipſo iure, quantum ad pene commiſſionem, vt hic. cum pena ſit ipſa commiſſio. pro quo gl. in verb. ipſo iure. in l. ſi conſtat. C. eo. pro quo etiā facit q2 pena, ⁊ vſura paribus paſſibus ambulant, vt l. cum allegas. ſ. tit. i. Quidā dicunt ꝯ primo, q2 vbicūque agitur de fide rupta, non eſt locus cōpenſatiōi. vt ſ. de poſ. l. ſi. Itē alia ratione forte, q2 de quantitate ad ſpeciē nō fit compenſatur l. ſi ꝯuenerit. la ij. §. fin. ſ. de pign. actiōe. Sed actiōes ciuiles ſunt loco reruz immobilium. vt C. de nup. l. hac edictali.
* §. his illud. ergo patet quod non eſt locus compenſationi. *

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cū alter. Uide de hac materia Bar. eleganter in l. fina. de condi. indeb. vbi querit an quod officio iudicis debetur, poſſit compenſari.

LEX XIII.

QUod Labeo. Una cā ū pōt operari circa diuerſos effectus. h. d.

LEX XIIII.

a **QUecunque.** a Queritur, vtrum debito, de quo quis eſt abſolutus, poſſit opponi compenſatio? Gl. videtur tenere, quod non, per hanc l. quod determinatur per Cynum in l. ex cauſa. C. e. dixi in l. procurator ad exhibēdū. §. j. j. rē ra. ha. ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quecunq3. Uide omnino Bar. ad iſtam l. in lege. ſi pene. ſ. de condi. indebi. ⁊ l. qui inuicem. in fin. eod. tit.

LEX XV.

PEcuniam. Debitum certo loco poteſt vbique compenſari, habita ratione intereſſe propter locum. h. d. ¶ Nota quod nō valēs ratione loci agere, non prohibetur compenſare, ⁊c.

LEX XVI.

SI cum militi. Non poteſt vni heredi cōpenſatio opponi d eo, quod ad alterum peruenit. h. d.

a **§. Cum intra.** a Dies, qui miſerationis cauſa adijcitur ſolutioni, cōpenſationē nō impedit. h. d. ¶ Opp. de l. qđ in diē. in princip. ſ. eod. Sol. hic text. ſoluit, quē tex. no. multū, q ibi loquitur in die, qui adijcitur obligationi, hic indulgetur ſolutioni miſerationis cauſa. De quo facio magnum feſtū in l. ita ſtipulat⁹. j. de verb. obli. in iſta q̄ſtione, vtrū in obligatione in diē ante diē ſit nata actio, ⁊ obligatio.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cum intra. Et vide quod per iſtum tex. dicit Bart. in l. ſi donaturus. §. j. j. de cond. ob cau. ¶ POMA. Uide Fel. in c. ſuborta in j. col. de re iudic. ⁊ Alex. in l. intra dies. ff. de re iud.

LEX XVII.

1 ☞ Condemnatus in mille ⁊ in quarto pluri ſi non ſoluit intra decem dies, poteſt illud quartum compenſare.

POEO. Pena delicti commiſſi in annona ex cauſa annone poteſt compenſari. h. d. quod not.
a ¶ Nota argumen. iſtius legis, quod ille, qui non eſt
1 condēnatus a ex forma * ſtatuti de homicidio in mille, ⁊ quarto pluri, q2 non ſoluit intra x. dies, illud quartum poteſt compēſare, q2 non dicitur pena homicidij, ſed pena ſolutio
* nis non facte, *ad idem ſ. de in litem iurando. l. j.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Condemnatus. Quando debitum penale poſſit deduci in compēſationē, ⁊ vide ſin. Bal. in l. j. C. e. ⁊ l. ſi. i l. opp. C. e.
* CLAVD. ¶ Non facte. Adde Bal. in l. ij. ſ. q ſatiſ. cog. ⁊ in l. data opera. C. qui accuſ. non poſſ. ⁊ Imo in l. ij. C. de req. reis.

LEX XVIII.

IN rem ſuam. De dbito ceſſo poteſt qs obijcere compenſationez, ſecus ſi non ſit ceſſum, licet alius creditor velit, ⁊c.

LEX XIX.

DEbitor. De eo, quod poteſt peti actione de peculio, poteſt obijci compenſatio.

LEX XX.

OB negotium. Debitū ex cauſa victualinon compenſatur. h. d. ¶ No. hic glo. que ponit ibi caſus, in quibus non admittitur compenſatio, ⁊c.

LEX XXI.

POſtquam. Procurator, qui obijcit compēſationem, nō debet timere debitum.

LEX XXII.

a **SI debeas.** a De debito alternatiuo non poteſt opponi cōpenſatio, niſi quātitas obligetur. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. Si debeas, ⁊c. De hoc latius Bar. poſt gl. in l. ſi ſeruus communis. §. idem dicendum. de furt.

LEX XXIII.

IN quod. Nomine alterius non poteſt obijci cōpenſatio, de eo quod ipſe debet. h. d.

Depoſiti, vel contra. Rubrica III.

LEX I.

DEpoſitum. Not. quod dictio, de, hic auget. De qua dictione dixi in l. ſi ſeruus. §. Stichū. j. de le. j. No. iſtā legē, q2 magiſtralis eſt a capite vſque ad finez, ⁊c.

a **§. Si quis ſeruum.** a Qui dat pecuniaz, dicitur conductor: qui recipit, locator. Item contractus inno-
b minatus b iudicatur ſecundum contractus nominati naturam, cui aſſimilatur, niſi aliud actum fuerit. h. d. quez §. nota, quia declarat multum materiā locati, ⁊ conducti, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si quis ſeruum. Iſtum tex. ⁊ ſimiles limitat Bar. in l. ſi pecuniam. poſt med. de cond. ob cau. ⁊ in l. naturalis. §. at cū. de preſcri. verb. ⁊ vide qđ no. Bar. in l. ſi quis añ. de acquir. poſ. per iſtum tex. Idem dicit Bal. in l. petēs. C. de pact. quod valet ar. de cōtractu nominato, ad innominatum. ⁊ no Bar. in l. cū ꝓponas. C. de dolo. Et ad primaz partem ſummarij. vide Bar. in l. ij. C. loc. adde Bal. cōſt. clxvij. lib. iij. ¶ PO. vide Mat. not. xvj.
b POMA. ¶ Innominatus. Uide Ro. conſ. l. lxxxvj. in prin.

§. Si te rogauero. Cui datur res perferēda, tenetur mādati, cui datur